

Gestió local de la Vespa Velutina

PROTOCOL D'ACTUACIÓ

Maig 2021

C/ La Pau, 5
08757 Corbera de Llobregat

Tel. 93 650 02 11
www.corberadellobregat.cat

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	3
CARACTERÍSTIQUES DE L'ESPÈCIE	5
Descripció	5
Hàbitat	7
Nius	7
Nutrició	8
Danys a l'apicultura	9
PROTOCOL	10
El diagrama de flux	10
Fitxa d'enregistrament de dades	12
Taula de valoració de risc	14
ANNEX	15
Fitxa de detecció de nius de Vespa Velutina	16
Senyalitzacions dels nius de Vespa velutina	17
BIBLIOGRAFIA	19

INTRODUCCIÓ

La *Vespa velutina nigrithorax*, també anomenada vespa asiàtica, és una vespa invasora que es va establir inicialment al nord-est de Catalunya.

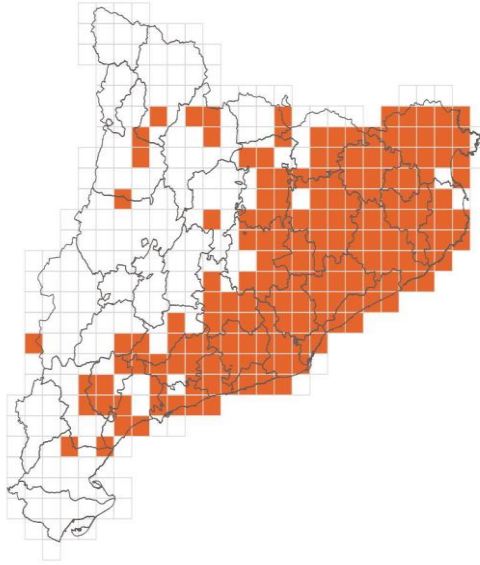
Aquesta invasió ha generat preocupacions en diferents sentits:

- L'efecte directe envers l'apicultura, ja que aquesta vespa depreda les abelles que integren les arnes i pot reduir o aturar temporalment l'activitat recol·lectora de les colònies i l'efecte indirecte envers la producció de mel, cera i altres productes apícoles.
- L'efecte directe envers la biodiversitat animal, en concret sobre les espècies d'invertebrats autòctons, atès que es tracta d'un nou depredador en l'ecosistema.
- L'efecte indirecte envers les plantes conreades i la flora silvestre, atès els serveis de pol·linització exercits per les comunitats de pol·linitzadors: abelles, domèstiques i silvestres, i altres insectes que es poden veure afectats per la vespa asiàtica.
- Les vespes asiàtiques adultes s'alimenten de líquids dolços (nèctar i mel) i també de fruita madura, podent afectar les plantacions de fruiters.
- Percepció d'inseguretat pública davant la presència propera de vespers.

Les administracions locals són les que directament reben els avisos de la ciutadania per presència de vespers.

A més dels danys en l'apicultura, la vespa asiàtica pot tenir implicacions en salut pública. Per aquest motiu és important que l'Ajuntament conegui quina ha de ser la seva resposta en cada cas. Això ha esdevingut més important des de l'any 2015, quan el Cos d'Agents Rurals (CAR) progressivament ha deixat de dur a terme la retirada dels vespers.

El Departament de Territori i Sostenibilitat va publicar el Protocol d'actuacions que es duen a terme per minimitzar els danys causats per la vespa asiàtica (*Vespa velutina*) envers l'apicultura, la biodiversitat i els riscos sobre la salut de les persones (2019).

Mapa de distribució de la vespa asiàtica (abril 2021) segons el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

El present document té per objecte definir el protocol d'actuacions per tal de gestionar una espècie establerta i que es va expandint progressivament per les comarques catalanes i de la que haurem de minimitzar els efectes.

CARACTERÍSTIQUES DE L'ESPÈCIE

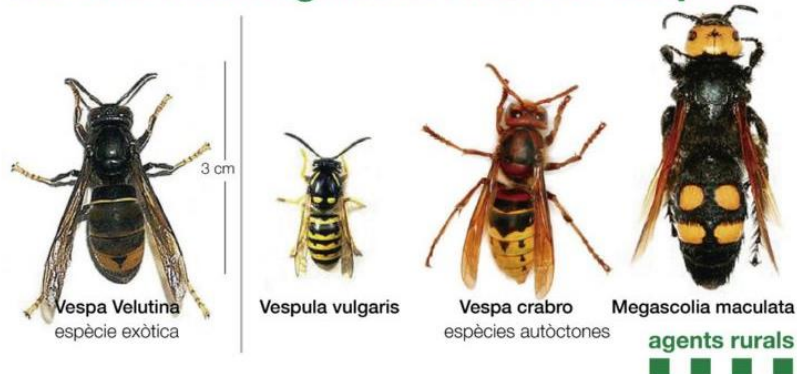
Descripció

La *Vespa velutina* presenta un aspecte més fosc en comparació a les vespes socials autòctones del nostre país. La varietat *V. Velutina nigrithorax*, que és la que ha arribat a Catalunya (des del 2012), presenta el tòrax negre envellutat i segments abdominals de color castany ribetejat amb una fina franja groga. Únicament el quart segment de l'abdomen és quasi en la seva totalitat de color groc – taronja. El cap és negre, la cara groc-ataronjada i les potes castanyes al final.

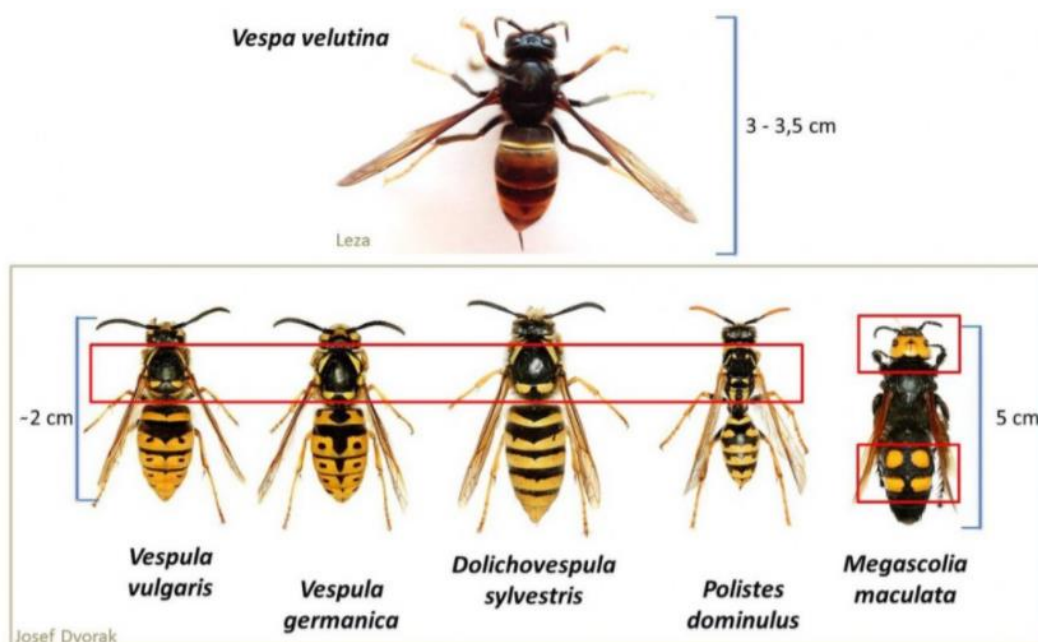
La seva mida oscil·la entre els 17 i 32 mm de llargària, una mica més petita que la *Vespa crabro*. A diferència d'altres espècies del mateix gènere, les obreres i les reines, no es poden diferenciar per la longitud. Només el major pes i amplada del tòrax permet diferenciar les reines produïdes a la tardor de les obreres.

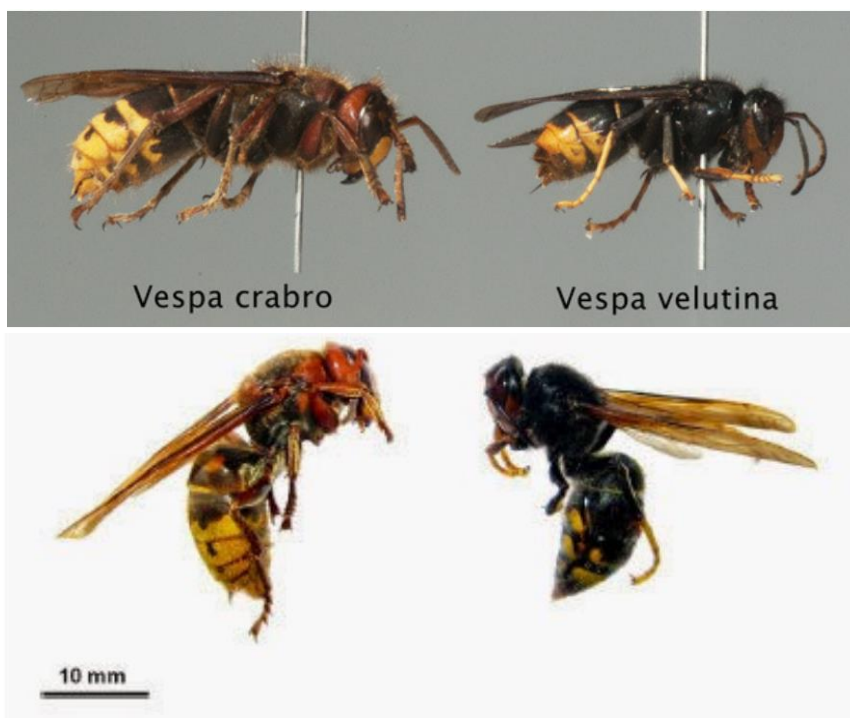
No ens confonguem... amb les vespes

Com és i com s'identifica la *Vespa velutina*

Diferències entre la *Vespa crabro* (espècie autòctona) i la *Vespa velutina* (espècie al·lòctona)

Hàbitat

La vespa velutina instal·la els seus vespers, a les branques altes dels arbres, tot i que una petita proporció de vespers es poden ubicar en construccions, entre matolls, enterrats o en penyes. Aprofita les valls fluvials i els arbres de ribera com a via natural de colonització i expansió.

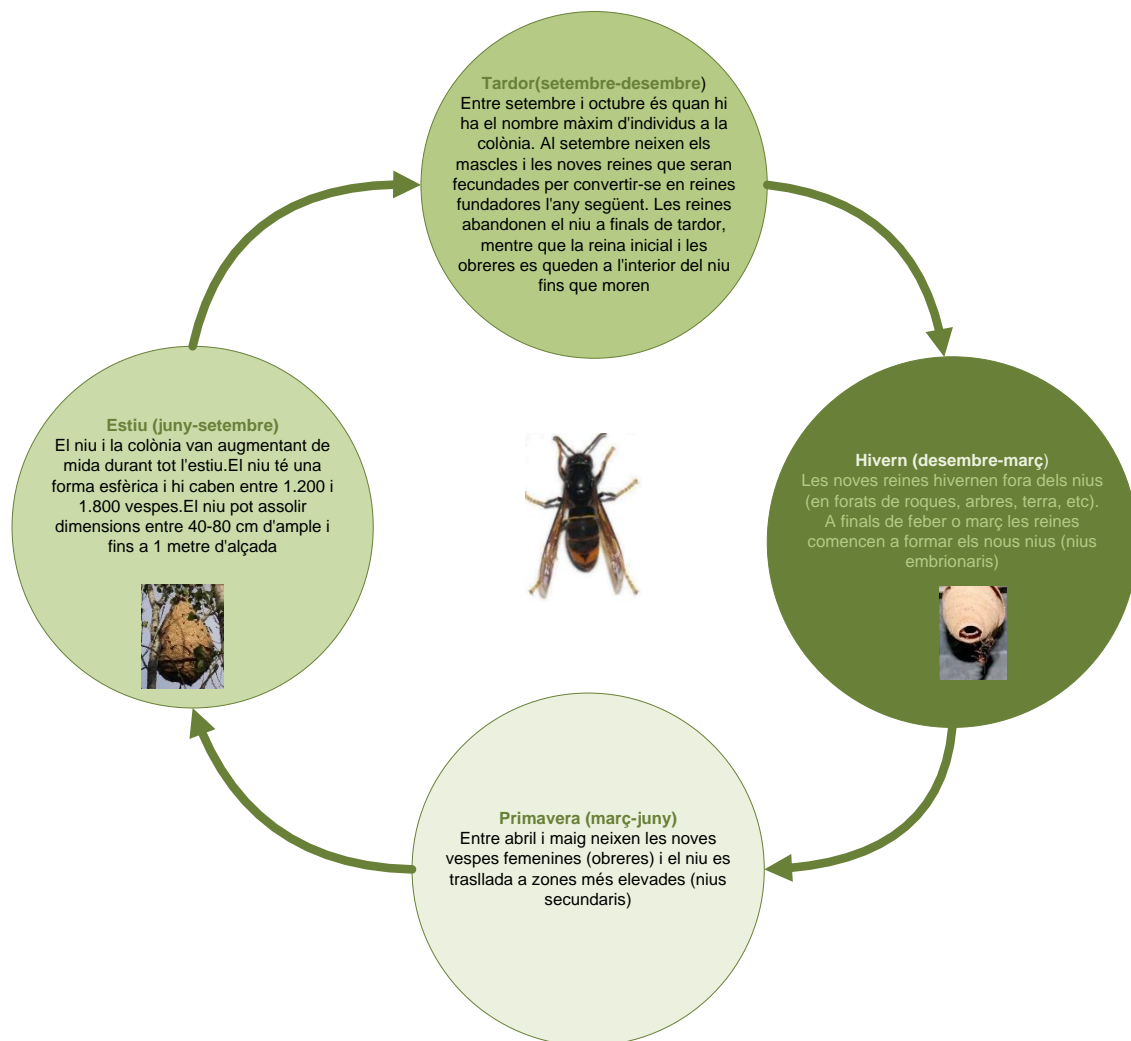
Fotos de diferents vespers localitzats al terme municipal de Corbera de Llobregat

Nius

La *Vespa velutina* construeix normalment dos nius (niu embrionari i niu secundari), essent el segon niu un vesper que pot arribar als 60 cm de diàmetre, fet de paper mastegat. Els períodes d'aparició depenen del clima i la climatologia anual i podent presentar petites variacions:

- **Primavera:** al març, les femelles fundadores, quan surten de la hibernació construeixen individualment uns petits nius (niu embrionari), aquests tenen una desena de cel·les envoltades per una cúpula de paper.
- **Estiu:** al maig apareixen les primeres obreres d'aquest niu i són aquestes les que sovint, fabriquen un nou niu (niu secundari) en una nova ubicació, en el qual s'instal·larà definitivament la colònia d'aquell any.
- **Tardor:** la reina pot produir unes 200 vespes reines que fundaran noves colònies a l'any següent, depenent dels recursos de la colònia fundadora. Per tant aquest niu és abandonat i després d'hivernar les reines de manera separada en diversos indrets, ja no serà utilitzat.
- **Hivern:** els mascles i obreres moren, i el 95% de les reines també. De les reines que sobreviuen a l'hivern, un altre 90% moren per competència directa entre les reines fundadores a la primavera següent.

Nutrició

Els adults s'alimenten de líquids dolços i de fruita madura. Les larves s'alimenten d'insectes, dels quals un 35 – 60% són abelles, depenent de les característiques i usos del medi, que són capturats pels adults i transportats als nius. D'altra banda les larves segreguen substàncies energètiques i riques en aminoàcids que, per trofal·làxia (transferència d'aliments a altres fluids entre els membres d'una comunitat d'insectes) són una font d'aliment indispensable per a les vespes adultes.

Danys a l'apicultura

Els danys que produeix es centren envers les abelles per depredació i sobretot per reduir o aturar l'activitat recol·lectora del rusc. En sentir-se atacades per vespes a l'entrada del trescador, les abelles es reclouen dins del rusc. Quan aquesta situació es perllonga en el temps, les abelles consumeixen bona part dels recursos del rusc, debilitant la colònia, fent-la més susceptible a desenvolupar malalties. La incidència no es constant i depèn de diversos factors.

Així, aquesta vespa té molta menys incidència quan la concentració d'arnes en una mateixa zona és elevada. També té menys incidència a zones ecològicament equilibrades, ja que pot predar sobre moltes altres espècies i incideix menys en l'abella de la mel.

Els danys solen ser molt importants quan el nombre d'arnes és petit i hi ha un vesper a prop.

Vespa asiàtica depredant una abella (font: <http://frelonasiatique.mnhn.fr/labeille-domestique-nest-pas-la-seule-proie-du-frelon-asiatique/>)

Ruscs d'abella, un dels grans afectats per la vespa asiàtica.

PROTOCOL

La iniciativa d'elaborar el protocol va sorgir de la preocupació ciutadana, tècnica i política envers aquesta espècie invasora.

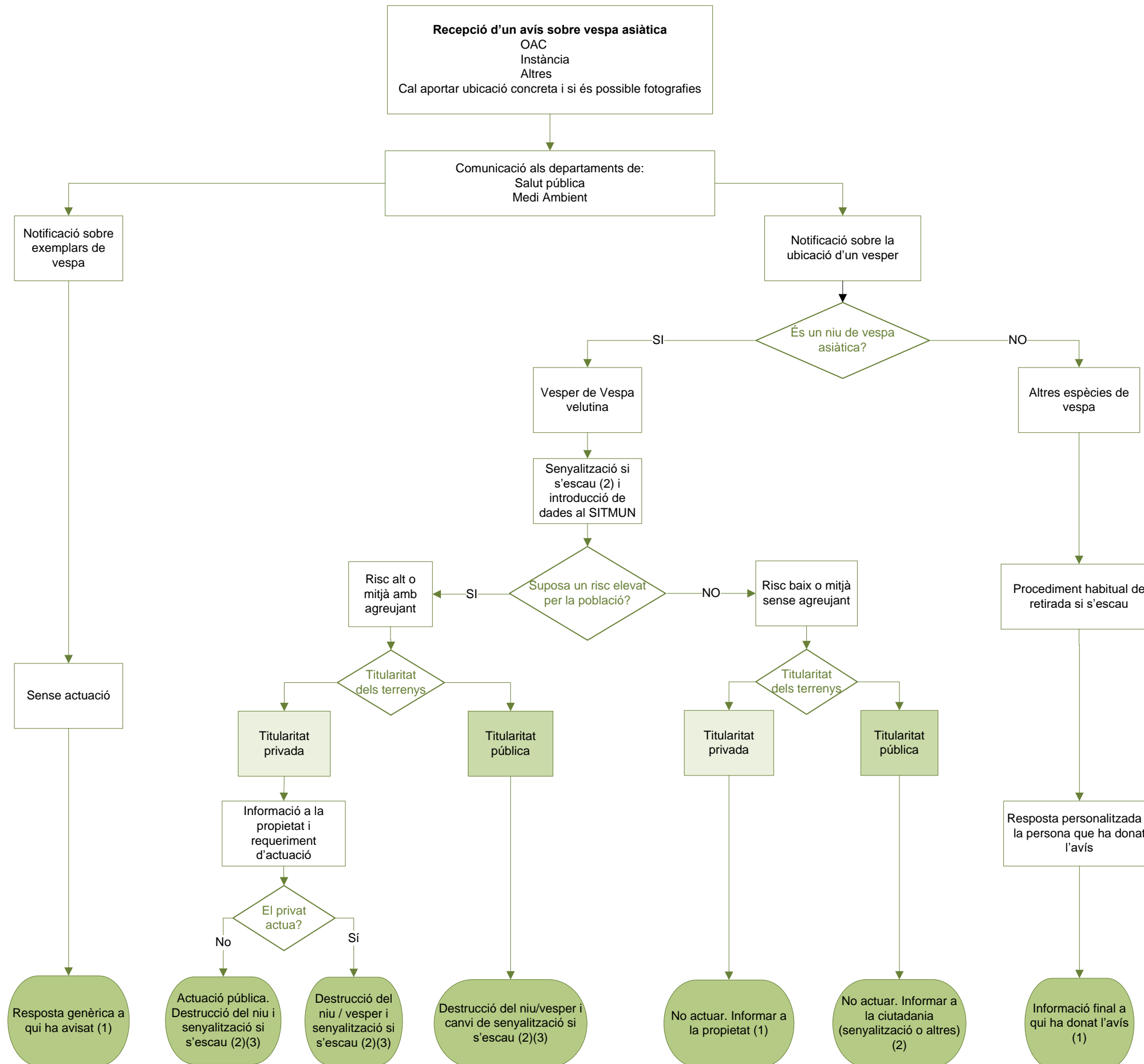
El protocol que es presenta a continuació ha estat elaborat entre desembre 2020 i abril 2021, realitzant una tasca transversal entre les regidories de medi ambient i salut pública, que han aportat les seves reflexions, coneixements i experiència.

El diagrama de flux

El diagrama es construeix amb uns trets i passos bàsics que poden ser útils en una gran majoria dels casos.

Utilitza la simbologia dels diagrames de flux, tot i que en algun moment aquesta es veu lleugerament forçada. El significat dels símbols es pot consultar al final del diagrama.

Anotacions del diagrama:

(1) Les respostes i comunicacions a la persona que ha presentat l'avís informaran sobre la vespa asiàtica

(2) Senyalització

(3) Les empreses o organització que efectui la intervenció per destruir la colònia de vespes o el vesper ha de complir dues condicions:

- Ser empresa de prevenció i control de plagues o ser personal de l'administració
- Ha d'estar inscrita al Registre oficial d'establiments i serveis plaguicides, ROESP

Fitxa d'enregistrament de dades

El present protocol proposa una única fitxa per a tot el procés, on s'enregistren les dades des de que es detecta fins que es tanquen totes les actuacions relatives al mateix.

La fitxa distingeix 3 fases:

- Recepció de l'avís
- Inspecció en camp o confirmació de dades si la inspecció no és necessària.
- Actuacions sobre el vesper

Camps fitxa	Recepció avís	Inspecció camp /Confirmació	Actuació sobre el vesper
- Data de l'avís			
- Persona que recull l'avís			
- Data de detecció			
- Dades de l'informador (nom, contacte)			
- Fotografia			
- Coordenades			
- Adreça o lloc de detecció			
- Dades del terreny			
☐ Propietat			
☐ Dades de contacte amb la propietat			
- Característiques del niu			
☐ Diàmetre			
☐ On està situat (paret, arbre, teulada, etc.)			
☐ Alçada on està situat			
☐ Actiu / Inactiu			
- Destrucció de la colònia o vesper			
☐ Data			
☐ Executor			
☐ Mètode			
☐ Cost			
☐ Resultat de l'actuació			
- Observacions			

Taula de valoració de risc

S'efectua la valoració del risc a partir de 4 variables:

1. Època de l'any en què es detecta el vesper.
  - Vesper amb obreres i reina en fase activa (primavera – estiu)
  - Vesper del qual ja han emergit les noves reines (tardor – hivern) o completament abandonat.

2. Freqüentació de la zona en la que es localitza el vesper.
  - Alta : Zona amb habitatges sigui rural o urbana, parcs públics, escoles....
  - Mitja: Zona sense habitatges que les persones poen freqüentar.
  - Baixa: Molt improbable trobar persones.

3. Alçada a la que es troba el vesper.
  - Menys de 5 m d'alçada
  - Entre 5 i 10 m d'alçada
  - Més de 10 m d'alçada

4. Distància horitzontal entre el vesper i el punt en què es pot produir la presència de persones.
  - Menys de 5 m de distància.
  - Entre 5 i 10 m de distància.
  - Més de 10 m de distància.

A partir d'aquestes 4 variables, es classifica cada cas, segons 3 nivells de risc (alt mitjà i baix) i les actuacions que es recomanen en cada cas:

RISC	ACTUACIÓ RECOMANADA
ALT	Intervenir
MITJÀ	No intervenir, excepte en cas de circumstància agreujant
BAIX	No intervenir

ANNEX

Fitxa de detecció de nius de Vespa Velutina

Fitxa de detecció Vespa velutina		 Ajuntament de Corbera de Llobregat																												
Localització		Dades del terreny																												
Terme municipal: Corbera de Llobregat Localització: <table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr><td>X</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>,</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Y</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>,</td><td></td><td></td></tr> </table>		X										,			Y										,			Propietat del terreny: ☐ Privat ☐ Públic Nom propietari: Telèfon: Adreça:		
X										,																				
Y										,																				
Qualificació del niu																														
☒ Niu primari de vespa asiàtica (Vespa velutina) ☐ Niu secundari vespa asiàtica (Vespa velutina)																														
Característiques del niu																														
Ø del niu en cm	Alçada sobre el terra	Qualificació del terreny	Tipus de suport	Aspecte físic del niu																										
		☐ Forestal ☐ Agrícola ☐ Urbà Altres:	☐ Arbre Espècie: ☐ Paret ☐ Sostre ☐ Edifici ☐ Sòl	☐ Sencer ☐ Presenta forats a la part superior del niu ☐ Presenta forats a la part inferior del niu																										
Data de detecció:		Repeticions:																												
Observacions:																														
Fotografies del niu																														
<div style="height: 150px;"></div>																														
Actuacions sobre el vesper / destrucció																														
Data: Executor: Mètode: Cost: Resultat de l'actuació:																														
Observacions:																														

Senyalitzacions dels nius de Vespa velutina

ATENCIÓ

NIU DE **VESPA ASIÀTICA**
ACTIU DETECTAT

**L'Ajuntament ja en té coneixement i
s'està gestionant la seva retirada
amb caràcter d'urgència per part
d'una empresa especialitzada**

Mantingueu certa distància de
seguretat i no molesteu ni
intenteu capturar les vespes

Per a més informació truqueu al 93 650 02 11

 Ajuntament
Corbera
de Llobregat

AVÍS

**NIU DE VESPA ASIÀTICA
DETECTAT**

NIU INACTIU O MALMÈS

L'Ajuntament ja en té coneixement

Aquest niu no presenta activitat perquè
ja ha estat abandonat o perquè està
malmès i no representa cap risc

Mantingueu certa distància per evitar
danys en cas de caiguda

Per a més informació truqueu al 93 650 02 11

BIBLIOGRAFIA

- Conducció de sessions de participació tècnica per elaborar un protocol de gestió local de la vespa asiàtica. Juliol 2019. Diputació de Girona, CILMA. (http://mediambient.gencat.cat/web/.content/home/ambits_dactuacio/patrimoni_natural/especies_exotiques_medinatural/llista_sp_catalogades/artropodes/doc_enll/Minuartia_Protocol_vespa_asiatica_Juliol2019.pdf)
- Protocol d'actuacions que es duen a terme per minimitzar els danys causats per la vespa asiàtica (*Vespa velutina*) envers l'apicultura, la biodiversitat i els riscos sobre la salut de les persones (2019). Generalitat de Catalunya, Departament de Territori i Sostenibilitat, Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural. (http://mediambient.gencat.cat/web/.content/home/ambits_dactuacio/patrimoni_natural/especies_exotiques_medinatural/llista_sp_catalogades/artropodes/doc_enll/Protocol-2019.pdf)
- Estrategia de gestió y erradicación del avispon asiático en España. Ministerio de Agricultura, alimentación y medio ambiente. (https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/publicaciones/estrategia_vespavelutina_tcm30-69976.pdf)